

İsa Məsihin Vəhyi — İki Nömrəli

Əhd Adları

Jeff Pippenger

2023-08-10

Əvvəlki məqalələrə, başlanğıcda bəzi əsas istinad nöqtələrini ortaya qoymaq cəhdi ilə, bir çox məqamlar daxil etmişəm. İndi isə diqqətimi daha çox qarşıdakı mövzu üzərində cəmləşdirməyə çalışacağam. Səbrinizə görə təşəkkür edirəm.

Lap əvvəldən etibarən Allah Özünün kim və nə olduğu barədə anlayışımızı artırmağa çalışmışdır. Bu işdə O, insanlara Özündən aşkar edilmiş olanı anlamağa kömək etmək üçün bir neçə üsuldən istifadə etmişdir və həmin üsullardan biri “adlar”dan istifadə etməsidir: həm Müqəddəs Yazılarda Allaha verilən çoxsaylı adlar, həm də Onun seçdiyi nümayəndələrə verilən adlar. O, həm şərin, həm də xeyirin nümayəndələrini seçir.

O, Öz xarakterinin dərkini tarix boyu tədricən ucaldıb böyütmək üçün Öz seçilmiş əhd xalqının dövrlərə aid dəyişikliklərindən də istifadə etmişdir. Buna görə də, əhd dövrlərindəki dəyişikliklərin tarixləri də müxtəlif yollarla Onun xarakteri və təbiəti barəsindəki həqiqətin ucaldılıb böyüdülməsindən bəhs edir.

Əgər Vəhy kitabının birinci fəslinə sonrakı fəsillər üçün bir giriş və açar kimi yanaşsaq, başlanğıc fəslində kitabın qalan hissəsinə təsir edən müəyyən həqiqətlər aşkar edərik. Həmin həqiqətlərdən biri İsa Məsihin kimliyi ilə bağlıdır və bu, sadəcə Onun Alfa və Omeqa olması demək deyildir. Əgər Vəhy kitabının birinci fəslində bir həqiqət ortaya qoyulursa, bu, şübhəsiz ki, son nəsil üçün sınaq xarakterli indiki həqiqətdir; son nəsil isə Peter tərəfindən “seçilmiş nəsil” kimi müəyyən edilmişdir.

Araşdırdığımız Məsihin xasiyyət xüsusiyyətlərindən biri Məsihin başlanğıcı sondan müəyyən etməsidir. Məsihin bir həftə üçün çoxları ilə əhdi təsdiq etdiyi vaxt, hərfi İsraildən ruhani İsrailə keçidi ifadə edən əhdə aid dispensasional bir dəyişiklikdir. Müqəddəs Yazılarda müəyyən edilən və hamısı Məsihin xasiyyəti və varlığı barədə biliyin artmasına işarə edən dispensasional dəyişikliklər bunlar idi: Abram, İshaq, Yaqub, Yusif, Musa, Məsih, William Miller və yüz qırx dörd min. Həmin xəttin üzərinə örtülən, Vəhyin ikinci və üçüncü fəsillərindəki yeddi kilsə ilə təmsil olunan Allahın kilsəsinin yeddi dispensasiyasını müəyyən edən başqa bir dispensasional dəyişikliklər xətti də vardır, lakin hələlik onlara toxunmayacağıq. Adəm və Həvva ilə də, onların süqutundan əvvəl və süqutundan sonra ilə təmsil olunan bir dispensasional dəyişiklik var idi; və əlbəttə, Nuhun günlərində tufandan əvvəlki dövrdən tufandan sonrakı dövrə keçid də dispensasiyaların dəyişməsi idi. Bütün bu xətlər məşğul olduğumuz nura töhfə verir, lakin indi diqqətimizi seçilmiş xalq üzərinə yönəldirik.

Məsih əhd həftəsinin əvvəlində Öz xidmətinə başlayanda vəftiz olundu.

İsa vəftiz olunandan sonra dərhal sudan çıxdı; və budur, göylər Ona açıldı və O, Allahın Ruhunun göyərçin kimi enib Öz üzərinə qonduğunu gördü; və budur, göydən gələn bir səs dedi: “Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ondan çox razıyam.” Matta 3:16, 17.

İsa sudan çıxıb əhd həftəsini beləliklə başladığı zaman Allahın ən ilk sözləri, Atanın İsanın Allahın Oğlu olduğunu bəyan etməsi idi. Əgər “ilk xatırlanma qaydası”nı anlayırıqsa, bu həqiqət böyük qüvvəyə malikdir. Əgər anlamırıqsa, o qədər də deyil.

Başlanğıcda Allah göyləri və yeri yaratdı. Yer isə şəkilsiz və boş idi; və dərinliyin üzü üzərində qaranlıq var idi. Allahın Ruhu suların üzü üzərində hərəkət edirdi. Yaradılış 1:1, 2.

Yaradılışda olduğu kimi, məsh mərasimində də Tanrılığın üç Şəxsi müəyyən edilir.

İsanın Allahın Oğlu, Davud Oğlu və Bəşər Oğlu olması həqiqəti sonrakı üç il yarım ərzində ilahiyyatçıları və fariseyləri müntəzəm surətdə təşvişə salırdı. İsa, vəftizi zamanı peyğəmbərcəsinə İsadən İsa Məsihə çevrildi. İsa vəftiz olunanda, “Məsih” oldu; bu, “məsh olunmuş” deməkdir və ivrit dilindəki “Məşiah” sözünə uyğundur. Və əlbəttə, ivrilər bir Məsih gözləyirdilər və Onun Davud Oğlu olacağını bilirdilər. O, yer üzünün tarixinin ən müqəddəs üç il yarımına başlamaq üçün “məsh olunanda”, Müqəddəs Ruhun endiyini gördü və Atasının damışdığını eşitdi.

Bu, Onun və Onun işi haqqında elan edilən xəbərin belə olduğu çox dərin bir məsh etmə mərasimi idi: “O, Allahın Oğlu idi”. Yəhudilər üçün daha sarsıdıcı olan isə təkcə Onun Allahın Oğlu olması deyildi, həm də Allahın Oğlu olaraq Özünün əslində Allah olduğunu iddia etməsi idi. Yəhudilər belə küfr hesab etdikləri bir iddiaya əsla dözə bilməzdilər! Yəhudilər üçün olan çıxılmazlıq İbrahimin çıxılmazlığıdır—çünki İbrahim yəhudilərin atası, əhdin atası və həm də əhdin şərtlərinə riayət etmək üçün tələb olunan imanın simvolu idi.

İbrahimin Allahla əhd münasibətinə daxil olmaq üçün zəruri olan imana dair nümunəsi tələb edir ki, sizin imanınız sınaqdan keçirilsin. İbrahimin sınağı — onun imanının həqiqi olub-olmadığını, yoxsa təkəbbürlü bir güman olub-olmadığını üzə çıxaracaq sınaq — onun Allahın kəlamına tabe olub-olmayacağını göstərmək əsasında qurulmuşdu, hətta bu, Allahın əvvəlki kəlamı ilə ziddiyyət təşkil edirmiş kimi görünsə belə. İbrahim bilirdi ki, insan qurbanı qətdir və bu, onun o zaman aralarında yaşadığı büt-pərəst xalqların büt-pərəst əməllərini təmsil edir. Katiblər və fariseylər öz əhd tarixlərinin başlanğıcından bilirdilər ki, Allah yalnız bir olan Allahdır, və həmçinin bilirdilər ki, İsa Özünün ikinci bir Allah olduğunu iddia edirdi. Onlar özlərinin son sınağı ilə sınaqdan keçirilirdilər.

Dinlə, ey İsrail: Allahımız Rəbb tək olan Rəbbdir. Qanunun Təkrarı 6:4.

Musanın əvvəlki ayəni qeyd etdiyi tarixdə Allah artıq Musaya bildirmişdi ki, həmin andan etibarən O, Yehova adı ilə tanınmalı idi. O, artıq yalnız Qadir Rəbb Allah kimi deyil, həmin andan sonra Yehova kimi tanınmalı idi. Məhz Öz adları ilə təmsil olunan xarakterinin dərkinə daha da ucaltdığı həmin tarixdə O, eyni zamanda qədim İsrailə qəti surətdə bildirirdi ki, Allah tək Allahdır. Məsihin yaşadığı dövrün yəhudiləri nə düşünməli idilər?

Sonralar, Öz xidmətinin Yerusəlimə Zəfərli Girişlə zirvəsinə çatdığı vaxt, yəhudilər İsanın uşaqlara Onu tərənnüm etməyə yol verməsinə bir daha heyrət və heyranlıq içində qalırlar.

Öndə gedən və ardınca gələn izdihamlar fəryad edib deyirdilər: “Davud Oğluna hosanna! Rəbbin adı ilə gələn mübarəkdir; ən ucalarda hosanna!” Matta 21:9.

Fərisiləri dəli edən mahnının sözlərindəki hissə İsanı Davud Oğlu kimi tanıdan və eyni zamanda Davud Oğlunun Rəbbin adı olduğunu bildirən hissə idi. Onun xidmətinin əvvəlində, zəfərli Yerusəlimə giriş zamanı və əlbəttə, çarmıxda, mübahisə İsanın adı ilə bağlı təşvişi də özündə ehtiva edir.

Yəhudilərin baş kahinləri Pilata dedilər: “Yazma: ‘Yəhudilərin Padşahı’; əksinə, yaz ki, o dedi: ‘Mən Yəhudilərin Padşahıyam.’” Yəhya 19:21.

Əlbəttə, Pilatın yazını “Mənəm, Yəhudilərin Padşahı” deyəcək şəkildə dəyişdirməsi mahiyyət etibarilə düzgün olardı, çünki “Mənəm” İsanın Özünə dair təkrar-təkrar bəyan etdiyi ad idi. Əlbəttə, xüsusilə də söhbət çarmıx hekayəsindən gedərkən, Allahın Kəlamını dəyişdirmək üçün bu qüsurlu məntiqi tətbiq etmək insanların heç vaxt etməyəcəyi bir şeydir, elə deyilmi? İsa “Yəhudilərin Padşahı” idi, lakin O, həm də “Mənəm” idi; buna görə də “Mənəm, Yəhudilərin Padşahı” ifadəsi müəyyən mənada doğrudur, lakin məsələ bu deyil.

Əvvəldən, ortası boyunca və üç il yarımın sonunadək Onun adı təlatüm mənbəyi idi. Əhd adları silsiləsi haqqında anlaşılmalı olan çox şey var, lakin burada mən göstərmək istəyirəm ki, qədim İsrailin sonunda yəhudi kilsəsində Məsihin adı ilə bağlı bir sarsıntı baş verdi. Davud Oğlu olaraq O, Məsih olmaq üçün etimadnamələrə malik idi; Allahın Oğlu olaraq (həm də Allah olmaq mənasında) və Bəşər Oğlu olaraq İsa seçilmiş xalq üçün olduqca böyük bir sınaq ortaya qoydu. Necə ola bilərdi ki, bu adam həm Allah olduğunu, həm də Allahın Oğlu olduğunu iddia etsin, halbuki Musa onların əhd tarixinin əvvəlində Allahın bir olan Allah olduğunu bu qədər açıq şəkildə bəyan etmişdi?

Lakin Məsihin insanlar arasında gəzməsinin məqsədi bu idi. Allah Onda idi və insanları Özünə barışdırırdı; bunu da insanlara İsanı görməyə imkan verməklə edirdi; İsa isə açıq və birbaşa şəkildə öyrədirdi ki, əgər siz Onu görmüsünüzsə, Atanı görmüsünüz. Bu tarix Allahın seçilmiş xalqı kimi cismani İsrailin sona çatmasını təmsil edir və başlanğıcda Allahın kim və nə olduğu barədə qeyd olunmuş bir mübahisə var idi.

Firon dedi: «Rəbb kimdir ki, İsraili buraxmaq üçün Onun sözünə qulaq asım? Mən Rəbbi tanımıram və İsraili də buraxmayacağam». Çıxış 5:2.

Firon burada yalnız Allah barəsindəki biliyə qarşı ateist üsyankarlığın rəmzini ifadə etmir, həm də İbrahimin Allahı barədə Misir anlayışını ifadə edir. Rəbb isə dəfələrlə bildirmişdir ki, Misirdə göstərdiyi ecəzkar işlər insanların Onun kim olduğunu bilməsinə imkan vermək üçün idi. Allahın seçilmiş xalqı kimi həqiqi İsrailin başlanğıc tarixçəsi sonu təmsil edir.

Hər iki tarixdə Allahın kim və nə olması barədə, Onun müxtəlif adları ilə əlaqəli bir anlaşılmazlıq vardır; lakin bizim nəzərdən keçirməyimiz üçün daha mühüm olan budur ki, Allahın seçilmiş xalqı

kimi İsrailin sonuna aid Məsihin tarixi göstərir ki, yəhudilərin öz Məsihlərini qəbul etməyə büdrəmələrinin başlıca səbəblərindən biri bu idi: onlar bilirdilər ki, onların əhd tarixinin başlanğıcında Allahın Kəlamı Onun vahid Allah olduğunu bəyan etmişdi. Nə böyük bir çıxılmazlıq!

Bundan sonra onlar Ona artıq heç bir sual verməyə cürət etmədilər. O da onlara dedi: Necə deyirlər ki, Məsih Davudun Oğludur? Axı Davud özü Məzmurlar kitabında deyir: “Rəbb mənim Ağama dedi: Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kürsü edənədək Mənim sağımda otur.” Beləliklə, Davud Ona Ağ deyirsə, O necə onun Oğlu olur? Luka 20:40–44.

Yəhudilər üçün bu, son sual-cavab dövrüdür, çünki həmin qarşılıqlı münasibətdən sonra “artıq Ona heç bir sual verməyə cürət etmədilər.” O, yenidən Öz xidmətində itmiş ev üçün son sualı cavablandırmışdı (və peyğəmbərlik rəvayətində həmişə bir itmiş ev vardır), sonra isə Öz adının “Davud Oğlu” olması və buna görə də Məsih olması mövzusunun qaldırır. Bütün üç il yarım ərzində mübahisə Onun müxtəlif adlarını əhatə edir; bu adlar Onun xasiyyətini və təbiətini təmsil edir. Onun adına başlanğıcda, vəftizi zamanı, sonra isə itmiş evlə son qarşılıqlı münasibətində — təntənəli girişdə və çarmıxda, eləcə də İncillərdəki digər parçalarda — toxunulur.

İsa ilahiyyətçinin sualına cavab verərkən, fəriseylər Onun ətrafına sıx toplaşmışdılar. Sonra O, onlara tərəf dönüb bir sual verdi: “Məsih haqqında nə düşünürsünüz? O kimin oğludur?” Bu sual onların Məsih barəsindəki etiqadını sınamaq üçün verilmişdi, — yəni Onu sadəcə bir insan, yoxsa Allahın Oğlu hesab edib-etmədiklərini göstərmək üçün. Səslərin bir ağızdan cavabı belə oldu: “Davudun Oğlu.” Bu, peyğəmbərliyin Məsihə verdiyi ünvan idi. İsa qüdrətli möcüzələri ilə Öz ilahi mahiyyətini aşkar etdikdə, xəstələrə şəfa verdikdə və ölüləri diriltidə, xalq öz aralarında soruşurdu: “Məgər bu, Davudun Oğlu deyilmi?” Suriyalı-finikiyalı qadın, kor Bartimey və bir çox başqaları Ona kömək üçün fəryad etmişdilər: “Mənə rəhm et, ya Rəbb, ey Davudun Oğlu.” Matta 15:22. Yerusəlimə daxil olarkən O, sevincli nidalarla qarşılanmışdı: “Davudun Oğluna hossana! Rəbbin adı ilə Gələnə alqış olsun.” Matta 21:9. Və həmin gün məbəddəki kiçik uşaqlar da bu sevincli tərifləri təkrarlamışdılar. Lakin İsanı Davudun Oğlu adlandıranların çoxu Onun ilahiliyini dərk etmirdi. Onlar başa düşmürdülər ki, Davudun Oğlu eyni zamanda Allahın Oğludur.

Məsihin Davudun Oğlu olması barədə deyilən sözə cavab olaraq İsa dedi: “Bəs Davud Ruhda [Allahdan gələn İlham Ruhu ilə] Onu necə Rəbb adlandırır və deyir: Rəbb mənim Rəbbimə dedi: Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kürsü edənədək Sən Mənim sağımda otur? Əgər Davud Ona Rəbb deyirsə, bəs O necə onun oğludur? Və heç kəs Ona bir söz də cavab verə bilmədi; o gündən sonra da heç kəs Ondən bir daha bir şey soruşmağa cürət etmədi.” The Desire of Ages, 609.

Onun Məsih kimi məsh olunması və xilas etmək üçün gəldiyi şəxslərlə son qarşılıqlı ünsiyyəti Onun ilahiliyi, adlarının rəmzi mənası və əlbəttə, ilk xatırlatma qaydası üzərində idi. İsa yəhudilər üçün birbaşa işini, mənəvi Davud haqqında öyrətmək üçün hərfi Davudun tarixindən istifadə etməklə başa çatdırır. Rəbbin Rəbbə Onunla birlikdə taxtda oturmağı söylədiyi zaman barədə Davud nə üçün fikir bildirsin? Çünki başlanğıcdakı padşah Davud sonda olan mənəvi Padşah Davudu təmsil edir. İsanın itmiş evə etdiyi son bəyanatı düzgün anlamağın yeganə yolu ilk

xatırlatma qaydasını tətbiq edə bilmək idi; bu qaydanı bilmirsinizsə, bunu etmək mümkün deyil.

İtirilmiş evə etdiyi son bəyanatın başa düşülməsi üçün “ilk xatırlanma qaydası”nın anlaşılması tələb olunurdu. İsa son bəyanatında həqiqəti itirilmiş evə təqdim etmək üçün Davuddan və Davudun Oğlundan istifadə etdi. Axı onlar Davudun evi idilər. Buna görə də İsa atanı (Davudu) götürüb onu (Davudun Oğluna) tərəf çevirdi; O həmçinin oğlu (Davudun oğlunu) götürüb onu atasına (Davuda) tərəf çevirdi. O, atanı övlada tərəf çevirdi; necə ki, İlyasın xəbərinin “axır günlərdə” bunu edəcəyi peyğəmbərlik olunmuşdur. Bu, Onun qədim, hərfi İsrailə ünvanlanan son xəbəri idi və bu, bir İlyas xəbəri idi, çünki o, ilk xatırlanma qaydasına əsaslanırdı. Buna görə, ilk xatırlanma qaydası həm də İsanın xəbərini, məhz həmin qaydanın özünə əsaslanan bir İlyas xəbəri kimi təsdiq edir. İlk xatırlanma qaydası tələb edir ki, əgər Vəftizçi Yəhyanın İlyas xəbəri İsrailin itirilmiş evinə yönələn son xəbərdarlıq xəbərinin birincisi idisə, onda onlara verilən son xəbər də İlyas xəbəri olmalı idi. Və belə də oldu...

Bütün bunları söylədikdən sonra, indi mən bütün bunlardan ilk dəfə xatırlanma qaydasına — Alfa və Omeqaya — əsaslanan bir məqam çıxarmaq istəyirəm. Qədim İsrailin başlanğıcında Allahın kim və nə olduğu barədə anlayış üzərində bir mübahisə var idi və bu, qədim İsrailin sonundakı eyni mübahisəni təmsil edirdi. Qədim İsrailin sonunda Məsihin işi itmiş İsrail evinə Allahın kim və nə olduğunu öyrətməyi də əhatə edirdi. Sonun tarixində Məsihə qarşı, başlanğıcda təsbit edilmiş ilkin bir həqiqətə əsaslanan bir müqavimət var idi. Müasir ruhani İsrail öz tarixində eyni peyğəmbərlik xüsusiyyətlərinə malik olacaqdır.

Adventizmin başlanğıcında tarixçilər bizə bildirirlər ki, Millerçilər əsas etibarilə iki xristian məzhəbindən ibarət idi: Metodistlər və Xristian Connection. Metodizmin əsas etiqadları düzgün xristian həyat tərzini sürməyə əsaslanırdı. Onlarda “metod” var idi. Xristian Connection-un əsas etiqadı isə qısa şəkildə Katolik üçlük doktrinasına qarşı çıxmaq kimi xülasə edilə bilərdi.

Araşdırmalarımın gəlib çatdığı həddə qədər, Millerçilərin rəhbərliyinin, demək olar ki, hamısı Christian Connection-un həmin doktrinasına sadıq idi. Yeddinci Gün Adventist İslahat Hərəkatının (SDARM) bir çox qolları hələ də “anti-trinitarianizm”ə dair ilkin Millerçi anlayışı qəbul edir və təbliğ edir. Pionerlərin anlayışını qoruyub saxlayanlar üçün bir dilemma (və indiki mübahisənin mənbəyi) həmişə bu olmuşdur və olacaqdır: Sister White-ın onların qəbul edib təbliğ etdikləri doktrinal mövqeyə birbaşa qarşı çıxdığı çoxsaylı və müxtəlif parçalar qarşısında necə cavab versinlər?

“Mənə deyilmişdir ki, belə deyim: qabaqcıl elmi ideyalar axtaranların fikirlərinə etibar edilməməlidir. Aşağıdakılar kimi təsvirlər irəli sürülür: “Ata görünməz işıq kimidir; Oğul cisimləşmiş işıq kimidir; Ruh isə hər yana yayılan işıqdır.” “Ata çiyə bənzəyir, görünməz buxardır; Oğul gözəl surətdə toplanmış çiyə bənzəyir; Ruh isə həyatın məkanına düşmüş çiyə bənzəyir.” Başqa bir təsvir isə belədir: “Ata görünməz buxara bənzəyir; Oğul qurğuşun rəngli buluda bənzəyir; Ruh isə yağan və tərəvətləndirici qüvvə ilə təsir göstərən yağışdır.”

“Bütün bu spiritistik təsvirlər sadəcə heçlikdir. Onlar qeyri-kamil və həqiqətə uyğun deyildir. Onlar yer üzündəki heç bir bənzətmənin müqayisə oluna bilmədiyi Əzəməti zəiflədir və kiçildir. Allah Öz əllərinin yaratdığı şeylərlə müqayisə edilə bilməz. Bunlar sadəcə yerə

məxsus şeylərdir, insanın günahları üzündən Allahın lənəti altında əzab çəkirlər. Ata yer üzünə aid şeylərlə təsvir oluna bilməz. Ata bədəndə ilahiliyin bütün dolğunluğudur və fani göz üçün görünməzdir.”

“Oğul ilahlığın bütün dolğunluğunun zahir olunmuş halidir. Allahın Kəlamı Onu ‘Onun zatının dəqiq surəti’ elan edir. ‘Çünki Allah dünyanı elə sevdi ki, Öz yeganə Oğlunu verdi ki, Ona iman edən hər kəs həlak olmasın, əksinə əbədi həyata malik olsun.’ Burada Atanın şəxsiyyəti göstərilir.

“Məsihin göyə yüksəldikdən sonra göndərəcəyini vəd etdiyi Təsəlliverici, İlahiliyin bütün dolğunluğunda olan Ruhdur; O, Məsihi şəxsi Xilaskar kimi qəbul edib Ona iman edənlərin hamısına ilahi lütfün qüdrətini aşkar edir. Səməvi üçlüyün üç diri Şəxsi vardır; bu üç böyük Qüdrətin — Ata, Oğul və Müqəddəs Ruhun — adı ilə Məsihi diri imanla qəbul edənlər vəftiz olunurlar və bu Qüdrətlər Məsihdə yeni həyatı yaşamaq səylərində göylərin itaətkar təbəələri ilə birgə fəaliyyət göstərəcəklər.” Special Testimonies, Series B, number 7, 62, 63.

Mətn Ata, Oğul və Ruh “yer üzünə aid şeylərlə” müəyyən edən “bəzi şəxslərin düşüncələrini” göstərir. Sonra o deyir: “Ata yer üzündəki şeylərlə təsvir edilə bilməz.” Onun burada qeyd etdiyi iki məqama diqqət yetirin; baxmayaraq ki, onlardan biri ziddiyyət kimi səslənə bilər. O, istəsəniz, üç allahı müəyyən edən bir yalançı Allahlıq təsvirini göstərir. Bu, Allahlığın yalançı təsviridir, lakin o, yalançı Allahlıq tərifinin həm də Allahlıq daxilində allahların sayını yanlış verdiyi üçün səhv olması barədə heç bir qeyd etmir.

Həmçinin diqqət yetirin ki, o deyir: yer üzünə aid şeylərdən Atanı təsvir etmək üçün istifadə oluna bilməz. Elə həmin bəyanatın özündə o, yer üzünə aid şeylərdən istifadə edir. Uşaqları, anaları, ataları, xalaları və əmioğulları, xalaoğulları olanlar insanlardır. İsa isə bizə bildirir ki, yenilənmiş yer üzündə, göydə artıq evlənmə olmayacaq; çünki biz mələklər kimi olacağıq. Oğlan və qız mələklər yoxdur. İnsanların bir-birləri ilə münasibətlərini müəyyən edən və özləri tərəfindən işlədilən terminlər Allah tərəfindən Onun təbiəti və xasiyyəti barədə bizə təlim vermək üçün işlədilmişdir, lakin Allahın xasiyyəti və təbiəti haqqında insanlara öyrətmək üçün ilhamın istifadə etdiyi “yer üzünə aid şeylər” belə qüsurludur.

Bizə məlumat verilmişdir ki, “səməvi üçlüyün üç diri Şəxsi vardır” ... “Ata, Oğul və Müqəddəs Ruh.” Bu üç Şəxsə yer üzünə məxsus spiritist duyğular bağlamaq iyrənclikdir, lakin Allahlığın Müqəddəs Kitaba əsaslanan tərifinə “bu üç böyük Qüdrətin adını” bağlamaq iyrənclik deyildir.

Peyğəmbər qadın deyir ki, Allahlığın tərkibini təşkil edən üç böyük qüdrətin “adı” Ata, Oğul və Müqəddəs Ruhdur. Hər bir Müqəddəs Kitab həqiqətində olduğu kimi, həqiqət sətir üstünə sətir gətirilərək bir araya toplandıqda, tam şəhadət aşkar edilmiş hər bir nişandan ibarət olmalıdır. Peyğəmbərlərin şəhadətləri birləşdirilməlidir. Daniel Məsihə Palmoni adını verir (başqa adlarla yanaşı, lakin bu sadəcə bir nümunədir). Yəhya Onu Alfa və Omeqa adlandırır, Musa isə Onu Yehova adlandırır. Ellen White-a görə Onun adı Ata, Oğul və Müqəddəs Ruhdur.

“Şeytan həmişə saxtanı irəli sürərək insanları həqiqətdən uzaqlaşdırmağa çalışır. Şeytanın ən son aldatması Allahın Ruhunun şəhadətini təsirsiz etmək olacaq. ‘Vəhy olmayan yerdə xalq həlak olar’ (Süleymanın məsəlləri 29:18). Şeytan Allahın qalıq xalqının həqiqi şəhadətə olan

etimadını sarsıtmaq üçün məharətlə, müxtəlif yollarla və müxtəlif vasitələr vasitəsilə fəaliyyət göstərəcək.”

“Şəhadətlərə qarşı şeytani olan bir nifrət alovlandırılacaq. Şeytanın fəaliyyəti kilsələrin onlara olan imanını sarsıtmaq olacaq; bunun səbəbi budur: əgər Allahın Ruhunun xəbərdarlıqlarına, məzəmmətlərinə və nəsihətlərinə qulaq asılırsa, Şeytan öz aldatmalarını yeritmək və canları öz yanlış təsəvvürlərində bağlamaq üçün bu qədər açıq bir yol tapa bilməz.” Selected Messages, 1-ci kitab, 48.

Bu keçiddən qısa bir əlavə məqam. Yəhya Allahın Kəlamı və İsanın şəhadəti naminə Patmosa sürgün edilmişdir. Üçüncü mələyin xəbəri üçün iki hədəf auditoriya vardır: Adventizmdən kənarda olanlar və Adventizmin daxilində olanlar. Yəhya, Müqəddəs Kitaba itaətinə görə təkcə dünya tərəfindən təqib olunan bir Adventisti təmsil etmir, həm də Peyğəmbərlik Ruhunun yazılarına itaətinə görə təqib olunur. Peyğəmbərlik Ruhuna yönəldilən təqib kənardan deyil, daxildən gəlir.

Qədim İsrailin başlanğıcında, Misirdə keçən dörd yüz ildən sonra, seçilmiş əhd xalqı olmalı olanlar artıq Şənbəyə riayət etmirdilər. Onlar Məsihin xasiyyətini və təbiətini tanımırdılar. Əsirlikdə olduqları müddətdə mənimsədikləri Allah haqqındakı yanlış təsəvvürlərə bağlı qalmışdılar. On belə; Qırmızı dənizdən qurtuluş; səmavi manna; müqəddəs məkan və onun bütün əşyaları; müqəddəs ayinlər; həyət, Müqəddəs yer və Ən Müqəddəs yer; Allahın qanunu; onları izləyən Qaya; onları izləyən Qayadan çıxan su və hətta dirək üzərindəki ilan belə, hamısı Onun seçilmiş xalqında Allah barədə biliyi artırmaq üçün nəzərdə tutulmuşdu. Bu, mərhələli bir təhsil idi. Həmin mərhələli təhsil, ilahiyyatçıların “Ona daha heç nə soruşmağa cəsarət etmədikləri” vaxta qədər davam etdi və O, bundan sonra onlarla açıq müzakirədə olacaqları ən son mövzunu müəyyən etdi; bu mövzu Davudun adı ilə, həmçinin Məsihin kim və nə olması ilə bağlı idi.

Müasir ruhani İsrailin başlanğıcında, ruhani Babilistanda keçən 1260 ildən sonra, seçilmiş əhd xalqı olmalı olanlar artıq Şənbəni saxlamırdılar. Onlar Məsihin xasiyyətini və təbiətini bilmirdilər. Əsirlikdə olduqları zaman mənimsədikləri Allah haqqında yanlış anlayışlara bağlı qalmışdılar. Adventizmin bütün nişanələri, dönüklükləri, güzəştləri və daxili mübarizələri ilə dolu tarixi 1880-ci illərdə elə bir nöqtəyə çatdı ki, “The Desire of Ages” nəşr olundu. Həmin kitabın 671-ci səhifəsində Allahlığın elə bir anlayışı əks olunmuşdur ki, bu anlayış on səkkizinci əsrdən gələn anlayışdan çox-çox irəliyə inkişaf etmişdir.

Qədim İsrailin tarixinin sonunda, başlanğıc tarixlərindən qaynaqlanan bir anlayışa əsaslanan və İlahiliyin məhdud dərk edilməsindən irəli gələn bir mübahisəsi var idi. İsanın şəhadəti deyir ki, istər Ata, istər Oğul, istərsə də Müqəddəs Ruh olsun, onların hamısı “bədəncə İlahiliyin bütün dolğunluğudur” (Koloslulara 2:9). Müqəddəs Kitabın şəhadəti belə deyir: “Eşit, ey İsrail: Allahımız Rəbb bir olan Rəbdir” (Qanunun Təkrarı 6:4).

Müasir İsrail İlahlıq barədə müxtəlif fikirlərə sadıqdır və onlardan yalnız biri doğrudur. Müasir İsrailin sonunda Allah Öz xasiyyətini hələ möhlət vaxtı davam edərkən açıqlamaq işini başa çatdıracaq. Yəhudilər üçün etdiyi də məhz bu idi və O, heç vaxt dəyişmir. Şübhəsizdir ki, biz əbədiyyət boyu Allahın təbiəti və xasiyyəti barədə anlayışımızda böyüməyə davam edəcəyik, lakin Allahın Öz xalqını Özü haqqında öyrətmək səylərini nümayiş etdirən həqiqətin məqsədyönlü

peyğəmbərlik xətti olmuşdur və bu tarix Onun indi öyrətməyə çalışdığı təlimin bir hissəsidir; həmin tədris prosesi ilə bağlı peyğəmbərlik sözündə tapılan məlumat isə möhlət vaxtının başa çatmasına uyğun gələn müzakirənin bir sonunu müəyyən edir.

“Məsih əvvəlcədən mövcud olan, Öz-Özündən mövcud olan Allahın Oğludur.... Özünün əvvəlcədən mövcud olmasından danışarkən, Məsih zehni tarixi başlanğıcı olmayan çağlar boyunca geriye aparır. O, bizi əmin edir ki, Onun əbədi Allahla sıx ünsiyyətdə olmadığı heç bir zaman olmamışdır. O zaman yəhudilərin səsini dinlədikləri Şəxs, Onunla birlikdə böyüdülmüş biri kimi Allahla birlikdə olmuşdur.” Signs of the Times, 29 avqust 1900.

“O, Allahla bərabər idi, sonsuz və hər şeyə qadir idi.... O, əbədi, öz-özündən mövcud olan Oğuldur.

“Allahın Kəlamı Məsihin bu yer üzündə olduğu zaman Onun insanlığından bəhs etdiyi kimi, Onun əvvəlcədən mövcudluğu barədə də qətiyyətlə danışır. Kəlam ilahi bir Varlıq kimi, əbədi Allah Oğlu olaraq, Atası ilə birlik və vəhdət içində mövcud idi. Əzəldən O, əhdin Vasiyyətisi idi; Yəhudilər də, başqa millətlər də daxil olmaqla, yer üzünün bütün xalqlarının, əgər Onu qəbul etsəydilər, xeyir-dua alacaqları Şəxs idi. “Kəlam Allahla idi və Kəlam Allah idi.” İnsanlar və ya mələklər yaradılmadan əvvəl, Kəlam Allahla idi və Allah idi.” Review and Herald, 5 aprel 1906.

Bu parçada o, Yəhyanın lap ilk sözlərindən sitat gətirir.

Başlanğıcda Kəlam var idi, Kəlam Allahla birlikdə idi və Kəlam Allah idi. O, başlanğıcda Allahla birlikdə idi. Hər şey Onun vasitəsilə yaradıldı; yaradılmış olan heç bir şey Onsuz yaradılmadı. Yəhya 1:1–3.

Başlanğıcda ən azı iki Allah var idi, çünki Yəhya indicə dedi: “Kəlam Allah idi və Allahla birlikdə idi.” Yaradılış kitabının birinci ayəsində ibrani “Elohim” sözü “Allah” kimi tərcümə olunur. Allahın Kəlamında çox vaxt “Elohim” tək bir Allahı bildirmək üçün qrammatik quruluşda işlədilir, lakin buna baxmayaraq, o, cəmdir. Yəhya bu mövzuya dair ikinci şahidliyi ilə həmin ayədə “Elohim”in tək bir Allah olması ehtimalını aradan qaldırır. Onun şəhadəti ən azı iki Allahın olduğunu təsbit edir.

Peyğəmbərlik Ruhunu müdafiə etdiklərini iddia edən anti-trinitarlar üçün daha da narahatedici olan budur ki, başlanğıcda “Allahın Ruhunu suların üzərində hərəkət edirdi”. Suların üzərində hərəkət edən “Ruh” Ata idimi, yoxsa Oğul, yaxud Sister White-in Ona müraciət etdiyi kimi, səmavi üçlüyün üçüncü Şəxsi idimi? Yəhyanın Müjdəsindəki ilk üç ayədən sonra bu sözlər gəlir.

Onda həyat var idi; və həyat insanların nuru idi. Və nur qaranlıqda parlayır; və qaranlıq onu dərk etmədi. Yəhya 1:4, 5.

İşığa və qaranlığa edilən istinad, belə deyən Yaradılışın başlanğıcı ilə tam uyğunluq təşkil edir.

Və Allah dedi: Qoy işıq olsun; və işıq oldu. Və Allah işığın yaxşı olduğunu gördü; və Allah işığı qaranlıqdan ayırdı. Yaradılış 1:3, 4.

Yaradılış hekayəsində İlahiliyin təqdim edilməsindən sonra gələn və mövzusu işıq olan bu iki paralel parçaya az sonra yenidən qayıdacağıq. Əvvəldə ele alınan ilk həqiqət İlahiliyin tərkibi, yaxud təbiətidir. Lakin mətn ikinci fəslin üçüncü ayəsinə qədər dayanmaz; orada görürük ki, yaradılışdakı son üç söz birlikdə “həqiqət” kimi tərcümə olunan sözü əmələ gətirən üç ibrani hərfi ilə başlayır.

Yaradılış hekayəsinin başlanğıcı əvvəlcə İlahiliyi təqdim edir, sonra Onun sözünün yaradıcı qüdrətini bəyan edir və daha sonra bu parçanı həqiqəti, üçüncü mələyin xəbərini və Alfa ilə Omeqa kimi təmsil olunan Allahın adını ifadə edən ilahi bir imza ilə tamamlayır.

Yeddinci gündə Allah yaratdığı işi tamamladı; və yaratdığı bütün işdən yeddinci gündə dincəldi. Allah yeddinci günü bərəkətlədi və onu müqəddəs etdi; çünki Allahın yaratdığı və etdiyi bütün işdən həmin gündə dincəlmişdi. Yaradılış 2:2, 3.

Allahın Kəlamında öyrədilən ilk həqiqətlərin sonu həmin parçanın zirvəsidir. O, “Allah”, “yaratdı” və “düzəltdi” sözləri ilə başa çatır; beləliklə, parçanın başlanğıcını vurğulayır, lakin eyni dərəcədə vacib olaraq yeddinci günün Şənbəsini də vurğulayır. Şənbə, əlbəttə, yaradılışın rəmzi və Allah ilə Onun seçilmiş xalqı arasında olan əlamətdir. “Həqiqət” yaradılışa aid həmin son üç sözün hər birinin başlandığı üç hərfdə təmsil olunur. Şəhadət Şənbə həqiqətinin nə qədər əhəmiyyətli və mühüm olduğunu vurğulayır, lakin eyni dərəcədə dərin olan budur ki, həmin üç hərf həm də birinci, ikinci və üçüncü mələklərin xəbərlərinin üç mərhələsini təmsil edir. Beləliklə, Müqəddəs Kitabın elə ilk parçasında Şənbə, Allahın yaradıcı qüdrətinin əlaməti kimi, eyni zamanda zamanın sonunda sınaq məsələsi kimi də müəyyən edilir. Müqəddəs Kitabın son kitabı, Yəhyanın öz Müjdəsindəki şəhadətini müşayiət etmək üçün üçüncü bir şahid təqdim edir.

Asiyada olan yeddi cəmiyyətə Yəhyadan: sizə var olan, var olmuş və gələcək Olandan; Onun taxtı önündə olan yeddi Ruhdan; və sadıq şahid, ölümlər arasından ilk doğulan və yer üzünün padşahlarının hökmdarı olan İsa Məsihdən lütf və sülh olsun. Bizi sevən, Öz qanı ilə bizi günahlarımızdan yuyan, və bizi Allahına və Öz Atasına padşahlar və kahinlər edən Ona izzət və hökmranlıq əbədi olaraq məxsus olsun. Amin. Baxın, O buludlarla gəlir; və hər göz Onu görəcək, Onu deşmiş olanlar da; və yer üzünün bütün qəbilələri Onun üzündən fəryad edəcək. Bəli, Amin. Mən Alfa və Omeqayam, əvvəl və axıram, deyir var olan, var olmuş və gələcək olan, Qadir Rəbb.

Mən Yəhya, sizin həm qardaşınız, həm müsibətdə, həm İsa Məsihin Padşahlığında və səbrində sizinlə şərik olan, Allahın sözü və İsa Məsihin şəhadəti naminə Patmos adlanan adada idim. Rəbbin günündə Ruhda idim və arxamdan şeypur səsi kimi uca bir səs eşitdim; deyirdi: Mən Alfa və Omeqayam, birinci və sonuncuyam; gördüyünü kitaba yaz və Asiyada olan yeddi cəmiyyətə göndər: Efesə, Smirnaya, Perqamaya, Tiatiraya, Sardisə, Filadelfiyaya və Laodikiyaya. Vəhy 1:4–11.

Vəhy kitabının birinci fəslinin ilk üç ayəsi son xəbərdarlıq ismarıcını və bu ismarıcın Allahdan bəşəriyyətə necə çatdırıldığını müəyyən edir. Həmçinin bildirir ki, bu, İsa Məsihin Vəhyidir; beləliklə, Vəhy kitabı ilə Daniel kitabı arasında bir fərq qoyur. Biri peyğəmbərlikdir, digəri isə vəhydir.

“Vəhy kitabında Müqəddəs Kitabın bütün kitabları bir araya gəlir və sona yetir. Budur, Daniel kitabının tamamlayıcısı. Biri peyğəmbərlikdir; o biri isə vəhydir. Möhürlənmiş olan kitab Vəhy deyil, Danielin peyğəmbərliyinin axır günlərlə bağlı olan hissəsidir. Mələk əmr etdi: “Amma sən, ey Daniel, sözləri gizli saxla və kitabı axır zamanadək möhürlə.” Daniel 12:4.” Həvarilərin İşləri, 585.

Vəhy kitabında tanınmalı və sətir üzərinə sətir bir araya gətirilməli olan peyğəmbərlik xətləri vardır. Bütün bu peyğəmbərlik xətləri Vəhy kitabında sona yetir, lakin möhürlənmiş olan kitab Vəhy kitabı deyildi; və möhürlənmiş olan sadəcə Daniel kitabı da deyildi, əksinə Daniel kitabında möhürlənmiş olan “Danielin peyğəmbərliyinin axır günlərə aid olan hissəsi” idi.

“Axır günlər” ümumi mənada başa düşülə bilər, lakin onları ilham olunmuş sözlər kimi dərk etmək (ki, elədiklər) bizdən həm də “axır günlər” ifadəsinə peyğəmbərlik simvolizminin bağlı olub-olmadığını qiymətləndirməyi tələb edir. “Axır günlər” peyğəmbərlik tarixinin çoxsaylı dəlil xəttləri ilə dəstəklənən müəyyən bir dövrüdür. Ümid edirəm ki, yaxın gələcəkdə həmin tarixi ortaya qoyacağam. Bu, konkret olaraq 1798-ci ildən sınaq müddətinin bağlanışına qədər olan tarixdir. Bunu tanımağın bir yolu budur ki, hərfi məbəd xidmətində ilin elə bir günü var idi ki, məhkəməni təmsil edirdi, o da Kəffarə Günü idi. Həmin hərfi mərasim Bacı Uaytın antitipik Kəffarə Günü adlandırdığı şeyi əvvəlcədən təsvir edirdi. Peyğəmbərlik və ya ruhani Kəffarə Günü sınaq vaxtının “axır günlərini” təmsil edir; o, son mühakimə dövrünü təmsil edir.

Daniəlda möhürlənmiş peyğəmbərlik ikiqat idi. Son günlərə aid, Millerçilərin tanıdığı və mühakimənin açılışını elan edən bir peyğəmbərlik var idi. Danielin həmin hissəsi səkkizinci və doqquzuncu fəsillərdəki Ulay çayı görüntüsü ilə təmsil olunur. Daniəlda möhürlənmiş olan digər peyğəmbərlik isə mühakimənin bağlanmasını, Adventizmin sonunu, Amerika Birləşmiş Ştatlarının sonunu və dünyanın sonunu elan edir. Həmin görüntü Hiddekel çayı ilə təmsil olunurdu.

“Danielin Allahdan aldığı nur xüsusilə bu son günlər üçün verilmişdi. Onun Ulai və Hiddekel sahillərində, Şınarın böyük çayları kənarında gördüyü görüntülər indi yerinə yetməkdədir və qabaqcadan xəbər verilmiş bütün hadisələr tezliklə baş verəcəkdir.” Testimonies to Ministers, 112, 113.

Ulay görüntüsü 1798-ci ildə möhürdən açıldı və Allahın məbədinə və Onun xalqına aiddir. Hiddekel görüntüsü isə 1989-cu ildə, Daniel on birinci fəslin qırxıncı ayəsində təsvir olunduğu kimi, keçmiş Sovet İttifaqını təmsil edən ölkələr papalıq və Amerika Birləşmiş Ştatları tərəfindən süpürülüb aparıldığı zaman möhürdən açıldı və Allahın xalqının düşmənlərinə aiddir. Bu iki görüntü Vəhy kitabındakı yeddi kilsə və yeddi möhür kimi fəaliyyət göstərir. Bunlardan biri kilsənin daxili tarixidir, digəri isə kilsənin xarici tarixidir və onların hər ikisi bütöv dövrü əhatə edir və “xüsusilə” “bu son günlər” üçündür.

Lakin bizə Vəhy kitabının möhürlənmiş kitab olmadığı bildirilsə də, eyni zamanda onun möhürlənmiş kitab olduğu da bildirilir.

“Vəhy möhürlənmiş bir kitabdır, lakin o, eyni zamanda açılmış bir kitabdır. O, bu yer üzünün tarixinin son günlərində baş verəcək heyvətəməz hadisələri qeyd edir. Bu kitabın təlimləri müəyyəndir, mistik və anlaşılmaz deyildir. Onda Daniyəldə olduğu kimi eyni peyğəmbərlik

xətti davam etdirilir. Allah bəzi peyğəmbərlikləri təkrarlamışdır və bununla göstərmişdir ki, onlara mühüm əhəmiyyət verilməlidir. Rəbb böyük əhəmiyyət kəsb etməyən şeyləri təkrarlamır.” Manuscript Releases, 9-cu cild, 8.

Vəhy kitabı açılmışdır, çünki Daniəldəki peyğəmbərliklər açılmışdır; Daniəldə açılmış olan peyğəmbərlik xətləri məhz Vəhy kitabında da mövcud olan eyni xətlərdir. Vəhy kitabında möhürlənmiş olan şey, xüsusilə “axır günlər”də Allahın xalqı ilə bağlı olan Vəhyin bir hissəsi idi. Bacı Uayt bu bəyanatı yazanda, “yeddi göy gurultusu” həmin vaxtadək möhürlənmiş idi; buna görə də o, “bu, möhürlənmiş bir kitabdır” deyər yazdı. O, həmçinin Daniel kitabının “möhürlənmiş kitab” olduğunu keçmiş zamanda söylədi. Onun üçün bu kitab 1798-ci ildə açılmışdı.

Onun həyatı dövründə yeddi gurultu ilə bağlı möhürlənmiş olan şey sadəcə yeddi gurultunun təmsil etdiyi gələcək hadisələr deyildi; əsas etibarilə, “yeddi gurultu”nun Adventizmin başlanğıcının Adventizmin sonu ilə paralel olduğunu təmsil etməsi idi. “Yeddi gurultu” İsa Məsihin Vəhyini anlamaq üçün zəruri olan ən mühüm peyğəmbərlik qaydasını aşkara çıxarır, eyni zamanda Allahın təbiətinin və xasiyyətinin bir xüsusiyyətini də üzə çıxarır: O, hər şeyin əvvəli və sonudur. Peyğəmbərlik Allahın təbiəti və xasiyyəti ilə bağlı həqiqətlərin məqsədli bir inkişafının olduğunu göstərir.

İsa, “Yəhuda qəbiləsinin Aslanı” kimi təmsil olunduqda, tarix boyunca həqiqəti tədricən və sistemli şəkildə aşkara çıxararkən yerinə yetirdiyi işi simvolizə edir. O, peyğəmbərlik sözünü, başa düşülməli olduğu zaman nöqtəsinədək möhürləyir. O, təlim məqsədi ilə həqiqəti həm möhürləyir, həm də möhürünü açır. Palmoni olaraq, İsa ecazkar Sayandır, zamanın Ağasıdır və Onun hekayətinə nəzarət edir. Alfa və Omega olaraq, O, başqa şeylərlə yanaşı, dilin də Ağasıdır. Yəhuda qəbiləsinin Aslanı kimi isə, həqiqətin insanlara nə zaman aşkar ediləcəyinə nəzarət edən Odur.

Vəhy kitabının birinci fəslində, ilk üç ayədən sonra, İlahilik üç ayrı varlıq kimi təqdim olunur.

Asiyada olan yeddi kilsəyə Yəhyadan: Sizə lütf və sülh olsun,
var Olandan, və Var Olmuş Olandan, və Gələcək Olandan;
və Onun taxtı önündə olan yeddi Ruhdan;

Və İsa Məsihdən də ki, O, sadıq şahid, ölümlər arasından ilk doğulmuş və yer üzünün padşahlarının hökmdarıdır. Vəhy 1:4, 5.

Müqəddəs Kitabın son kitabına giriş açıq şəkildə Allahın Ata, Ruh və Oğulu müəyyən edən kilsəsinə salam göndərir. Allahın Kəlamının sonu başlanğıcı təkrarlayır və bununla da Allahlığın düzgün dərk edilməsinin əhəmiyyətini vurğulayır. Bunu Filadelfiyalılar olacaq və yüz qırx dörd mini təşkil edəcək olanlar üçün edir. Onlar əhd tarixinin xətləri boyunca qabaqcadan timsallaşdırılmış son əhd xalqıdır. Həmin şahidlər, başqa həqiqətlərlə yanaşı, Allahın peyğəmbərlik tarixi boyunca Öz təbiəti və xarakteri barədə biliyi tədricən artırmağa çalışdığını təsbit edirlər.

Müqəddəs Kitabda insanın Allahı tanınamamasının ən böyük rəmzi, bütün dünyanı və buna görə də bütün bəşəriyyəti təmsil edən Misirin təmsilçisi olan Firon idi. Həmin yol nişanı başlanğıcda,

Allahın Öz adını tanıtmğa çalışdığı hərfi İsrail dövründə bu prosesi başladır. Hərfi İsrailin sonunda Allahın adı üzərindəki mübahisə təkrar olundu. Hərfi İsrailin sonunda İsa yəhudilərlə qarşılıqlı münasibətini Davudun tarixini müəyyənləşdirib istifadə etməklə və “ilk xatırlanma qaydası”ndan istifadə etməklə, yəhudilərin Laodikeya korluğu barədə son bəyanatı təmsil edərək işarələdi. Onlar Onun nə dediyini başa düşə bilmirdilər, çünki nə Alfa və Omeqa qaydasını bilirdilər, nə də qarşılarında duran Alfa və Omeqanı tanıyırdılar.

Ruhani İsrailin başlanğıcında Musanın tarixində təmsil olunan mübahisə ilə paralellik mövcuddur. Adventizm “axır günlər” tarixindən keçib irəlilədikcə, qədim İsraildə olduğu kimi, Alfa və Omeqa barədə daha çox anlayış əldə etmək üçün çoxlu imkanlar verilmişdir. Məsihin günlərində olduğu kimi, Adventizmin sonunda da artıq heç bir sualın verilməyəcəyi bir məqam olacaqdır.

Vəhy kitabının birinci fəslindəki həmin hissəyə qayıtdıqda görürük ki, lütf və sülh Biz olan, olmuş olan və gələcək Olandan, habelə yeddi Ruhdan və həmçinin İsadən göndərilir. İlahiyyət İsa, yeddi Ruh və Biz olan, olmuş olan və gələcək Olan kimi təqdim edilir; beləliklə, bu, Biz olan, olmuş olan və gələcək Olan kimi təsvir edilən xüsusiyyətlərə malik olanın Ata olduğunu bilməyimizə imkan verir. Bu xüsusiyyətlər Allahın əbədi təbiətini təmsil edir. O, həmişə mövcud olmuşdur və səkkizinci və doqquzuncu ayələrdə məhz həmin sifət aydın şəkildə İsaya aid edilir.

“Mən Alfa və Omeqayam, başlanğıc və sonam, — deyir Rəbb, var olan, olmuş olan və gələcək olan, Qüdrətli Allah.” Mən Yəhya, sizin həm qardaşınız, həm də İsa Məsihin məşəqqətində, Padşahlığında və səbirində şərik olan kəs, Allahın sözü və İsa Məsihin şəhadəti uğrunda Patmos adlanan adada idim. Rəbbin günündə Ruhda idim və arxamdan şeypur səsi kimi uca bir səs eşitdim; deyirdi: “Mən Alfa və Omeqayam, birinci və sonuncuyam; gördüyünü kitaba yaz və onu Asiyada olan yeddi cəmiyyətə göndər: Efesə, Smirnaya, Berqamaya, Tiatiraya, Sardisə, Filadelfiyaya və Laodikeyaya.” Vəhy 1:8–11.

İsanın sözlərini qırmızı rənglə verən Müqəddəs Kitaba malik olanlar bilirlər ki, səkkizinci və on birinci ayələrdə danışan məhz İsadır. Həmin ayələrdə İsa Özünü “var olan, var olmuş və gələcək olan Rəbb” adlandırmaqla Ataya məxsus eyni əbədi təbiətə sahib olduğunu bildirir və İsa həmçinin əlavə edir ki, O, “Qüdrət Sahibi Olan”dır.

Vəhy kitabının lap əvvəlində, özünün İsa Məsihin Vəhyi olduğunu bəyan edən bu kitabın başlanğıcında, İsanın söylədiyi ilk şey budur ki, O, Alfa və Omeqadır; yəni O da Ata kimi əbədidir və O da Qüdrətli Allahdır. Allahın təbiətinə məxsus sifətlər Vəhy kitabında İsanın dilindən çıxan ilk sözlərdir. Bu sifətlər hələ də Allahlıq barədə ilkin mövqeni müdafiə edən Adventistlər üçün birbaşa büdrəmə daşlarıdır. Onlar inanırlar ki, Atanın Öz Oğlunu meydana gətirdiyi bir zaman olmuşdur.

Vəhy kitabının sonu Vəhy kitabının əvvəli ilə uyğunluq təşkil edir.

İkinci Gəliş Allahheadın təsvirindən sonra gəlir. İyirmi ikinci fəsildə görürük ki, kitabın sonu kitabın əvvəli ilə uzlaşır və on ikinci ayə, İkinci Gəlişə istinad etməklə, birinci fəslin yeddinci ayəsinə paralellik təşkil edir.

Və budur, Mən tezliklə gəlirəm; mükafatım Mənimlədir ki, hər kəsə öz əməlinə görə verim. Mən Alfa və Omeqayam, əvvəl və axır, birinci və sonuncuyam. Nə bəxtiyardır Onun əmrlərini yerinə yetirənlər; belə ki, həyat ağacına ixtiyarları olsun və darvazalardan keçərək şəhərə daxil olsunlar. Çünki kənarda itlər, sehrbazlar, zinakarlar, qatillər, bütperəstlər və yalanı sevən və törədən hər kəs vardır. Mən İsa Öz mələyimi göndərdim ki, kilsələrdə sizə bu şeylərə şahidlik etsin. Mən Davudun kökü və nəslindən Olanam, parlaq səhər ulduzuyam. Ruh və gəlin deyirlər: «Gəl!» Qoy eşidən də desin: «Gəl!» Qoy susayan gəlsin. Və istəyən hər kəs həyat suyundan müftə götürsün. Vəhy 22:12–17.

İkinci Gəlişə işarə etdikdən sonra, İsa, Vəhy kitabının birinci fəslində olduğu kimi, Özünü Alfa və Omeqa kimi tanıdır. Sonra isə Ruhun cəmiyyətlərə dediyini eşidəcək olanlarla eşitməyəcək olanlar arasındakı fərqi əlavə edir. O, birinci fəslin birinci ayəsindən üçüncü ayəsinədək təsvir olunan ünsiyyət prosesinə işarə edərək, xəbəri Yəhyaya Cəbrail vasitəsilə göndərdiyini bildirir.

Sonra O, qədim İsrailin sonunda mirzələrə və fariseylərə söylədiyi son bəyanata qayıdır. O, hərfi və ruhani İsrailin hər iki sonunu bir-birinə bağlayır; Vəhy kitabında “axır günlər”də olanlar üçün, yəhudilərin öz “axır günlər”ində anlama bilmədikləri şeyi cavablandırır. O deyir ki, Davudun kökü (başlanğıcı) və nəslidir (sonudur). Davud və onun Rəbbi mövzusu İsanın mübahisəçi yəhudilərə söylədiyi son bəyanat idi və bu, axır günlərdə olanlar üçün son hökmü əvvəlcədən göstərir; bunlar Filadelfiya kilsəsinə verilən xəbərə görə, özlərini yəhudi adlandırırlar, lakin elə deyillər.

Budur, mən şeytanın sinaqoqundan olanları — özlərini yəhudi sayan, lakin yəhudi olmayan, əksinə yalan danışanları — məcbur edəcəyəm ki, gəlib ayaqlarının önündə səcdə etsinlər və səni sevdiyimi bilsinlər. Sən Mənim səbir kəlamımı qoruduğun üçün, Mən də səni yer üzündə yaşayanları sınamaq üçün bütün dünyanın üzərinə gələcək sınaq saatından qoruyacağam. Vəhy 3:9, 10.

Müqəddəslərin ayaqları önündə səcdə edənlər, Rəbbin ağzından qusulub atılmış Laodikeyalı Adventistlərdir.

“Sən elə düşünürsən ki, müqəddəsin ayaqları önündə səcdə edənlər (Vəhy 3:9) nəhayət xilas olunacaqlar. Burada mən səndən fərqli düşünməliyəm; çünki Allah mənə göstərdi ki, bu zümrə həqiqəti etiraf edən Adventistlər idi; onlar yoldan çıxmış, ‘Allahın Oğlunu özləri üçün yenidən çarmıxa çəkmiş və Onu açıq-aşkar rüsvay etmişdilər.’ Hələ gələcək olan və hər kəsin həqiqi xarakterini üzə çıxarmaq üçün veriləcək ‘sınaq saati’nda onlar əbədi olaraq məhv olduqlarını anlayacaqlar; və ruh iztirabının ağırlığı altında müqəddəsin ayaqları önündə baş əyəcəklər.” Word to the Little Flock, 12.

Müqəddəs Kitaba və Peyğəmbərlik Ruhuna görə, müqəddəslərin ayaqları önündə səcdə edənlər Şeytanın sinaqoqunun üzvləridir. Onlar yəhudi olduqlarını iddia edirlər, lakin elə deyillər. Saleh Adventistlər Filadelfiya kilsəsinə xitabda nəzərdə tutulur. Yüz qırx dörd min Filadelfiyalıdır, özlərini yəhudi sayan, amma əslində yəhudi olmayanlar isə Laodikiyalılardır. “Axır günlərdə” sadıq insanların iki qrupu vardır: yüz qırx dörd min və şəhid olanlar. Yeddi kilsədən yalnız ikisi hər hansı bir tənqiddən məhrumdur. Bunlardan biri heç vaxt ölməyənləri təmsil edən Filadelfiyadır, digəri isə sadıq şəhidləri təmsil edən Smirnadır. Şəhidlər və ölməyənlər, yəni Smirna və

Filadelfiya, onlara verilən xəbərə heç bir məhkumiyyət əlavə olunmayan yeddi kilsədən yeganə olanlardır. Bununla belə, hər iki kilsə özlərini yəhudi adlandıran, lakin yəhudi olmayanlarla qarşılaşmalı idi. Bu belədir, çünki onların hamısı “axır günlərdə” eyni şəraitlə üzləşən eyni kilsənin üzvləridir; bir qrup qanları ilə şəhadət etməyə təyin olunmuşdur və Dəyişilmə Dağında Musa ilə təmsil olunur, digər qrup isə heç vaxt ölməyən İlyas ilə təmsil olunur.

Smyrnadakı kilsənin mələyinə yaz: Ölən və yenidən dirilən, İlk və Son belə deyir: Mən sənin əməllərini, məşəqqətini və yoxsulluğunu bilirəm, halbuki sən zənginsən; özlərini Yəhudi adlandıranların, amma əslində olmayanların, əksinə Şeytanın sinaqoqu olanların küfrünü də bilirəm. Çəkəcəyin əzablardan heç birindən qorxma. Bax, iblis bəzilərinizi zindana atacaq ki, sınaqdan keçəsiniz; və on gün məşəqqət çəkəcəksiniz. Ölümə qədər sadıq ol, Mən də sənə həyat tacını verəcəyəm. Vəhy 2:8–10.

İsa Smirna kilsəsinin ağır vəziyyətini təsvir edərkən yalnız bir müsbət qeyd edir və deyir: “amma sən varlısan”; beləliklə, onları varlı olmayan Şeytanın sinaqoqunun üzvləri ilə qarşılaşdırır. Vəhydə Adventist olub özlərini varlı hesab edən, lakin varlı olmayanlar, özlərini yəhudi sayan, amma olmayan yəhudilərdir — çünki onlar Laodikiyalı Yeddinci Gün Adventistləridir.

Vəhy kitabının başlanğıcında İlahi Varlıq üç Şəxs kimi təqdim olunur və Vəhy kitabının sonunda İsa və Ruh birbaşa xatırlanır, lakin Ata yox. Bunun heç bir əhəmiyyəti yoxdur, çünki “sətir üstə sətir” prinsipi, birincinin axıncını izah etməsi ilə birlikdə, Vəhyin son ayələrində Atanın tanınmasını tələb edir; çünki O, artıq ilk ayələrdə orada olan kimi müəyyən edilmişdir. Bu, Yəhyanın Müjdəsinin birinci fəslindən heç nə ilə fərqlənmir; orada Yəhya Ruhu birbaşa müəyyən etmir, lakin Ruhun orada olduğu başa düşülür, çünki “başlanğıcda” ifadəsi ilk dəfə yazıldığı zaman Ruh da orada idi. Yəhyanın Müjdəsindəki birinci fəsilə verdiyi şahidlik eyni ifadə ilə başlayır: “başlanğıcda”.

“Başlanğıc” peyğəmbərlik simvoludur və sətir üstünə sətir də daxil olmaqla, peyğəmbərlik qaydalarına əsasən dəyərləndirilməlidir. Musanın başlanğıcı, Yəhyanın Müjdəsinin başlanğıcıdır, Vəhy kitabının başlanğıcıdır və eyni zamanda Vəhyin sonudur. Bu dörd xəttədən ikisində səmavi üçlüyün hər üç Şəxsi müəyyən edilir; bir xəttə (Yəhyanın Müjdəsində) Ruh yoxdur kimi görünə bilər, dördüncü xəttə isə Ata yoxdur, lakin bunlar bir yerə gətirildikdə bütün dörd xətdə İlahi üç Şəxsin hamısı təmsil olunur.

Məsih Atanı tanıtmak üçün gəldi, Müqəddəs Ruh isə Oğulu tanıtmak üçün gəldi. Hər üçü əbədi qurbanlar verdilər. Ata dünyanı o qədər sevdi ki, İsanı verdi; İsa isə dünyanı o qədər sevdi ki, Özü yaratmış olduğu varlıqların bədənini əbədiyyət boyu Öz üzərinə götürməyə razı oldu. Yaradanın Öz yaratdıqlarının bir hissəsinə çevrilməyi seçməsi necə bir bəxşişi ifadə edir? İlahiliyin üçüncü Şəxsi Özünü verdi, çünki bəşəriyyət adlanan yaradılmış varlığın daxilində yaşamaq mövqeyini—əbədiyyət boyunca—qəbul etmişdir.

Yəqin ki, məhz bu səbəbdən Müqəddəs Ruh dəfələrlə Allahın xalqının rəmzləri ilə əlaqələndirilir. O, ilahi varlığın insan yaradılışı ilə bircə qalmalı olan Şəxsidir. Buna görə də, Müqəddəs Yazılarda Müqəddəs Ruhun rəmzləri əksər hallarda həm Müqəddəs Ruh, həm də bəşəriyyəti təmsil edən bir rəmz vasitəsilə ifadə olunur. Başlanğıcda Ruh suların üzərində hərəkət edirdi.

Və mənə dedi: Gördüyün, fahişənin üzərində oturduğu sular xalqlar, kütlələr, millətlər və dillərdir. Vəhy 17:15.

Musanın qurduğu müqəddəs məskəndə işçilərin əməl etməsi üçün nümunəsi xüsusi olaraq təfəsilatla verilməmiş yeganə əşya yeddi şaxəli şamdan idi. Şamdan bəşəriyyətlə ilahiliyin birləşməsini təmsil edir. Bu səbəbdən, şamdanın quruluşu müqəddəs məskəndə insanların öz töhfəsini verməsi üçün açıq buraxılmış yeganə əşya idi. Məsihin arasında gəzdirdi yeddi şamdan yeddi kilsə olaraq müəyyən edilir; lakin şamdan Müqəddəs Ruh təmsil edən yağla doldurulurdu və işıq saçan alovu daşıyan şamların fitilləri kahinlərin istifadə olunmuş ağ kətan libaslarından hazırlanırdı; bu da dünyanın nuru kimi parlayan Məsihin salehliyini təmsil edir. Allahın xalqı dünyanın nurudur, lakin bu nur yalnız Müqəddəs Ruhun yağı ilə qidalanır. Müqəddəs Yazılarda Onun təsvirində Müqəddəs Ruh çox vaxt insanlarla əlaqələndirilir.

Taxtdan şimşəklər, gurultular və səslər çıxırdı; taxtın önündə yanan yeddi od çırağı var idi ki, bunlar Allahın yeddi Ruhudur. Vəhy 4:5.

Burada yeddi çıraq “Allahın yeddi Ruh” kimi eyniləşdirilir, halbuki bizə deyilənə görə yeddi şamdan yeddi kilsədir.

Sağ əlimdə gördüyün yeddi ulduzun və yeddi qızıl çıraqdandığın sirri budur. Yeddi ulduz yeddi cəmiyyətin mələkləridir; gördüyün yeddi çıraqdan isə yeddi cəmiyyətdir. Vəhy 1:20.

Yeddi şamdan həm yeddi Ruhdur, həm də onlar Allahın kilsəsidir.

Və mən baxdım və budur, taxtın, dörd məxluqun və ağsaqqalların ortasında sanki kəsilmiş bir Quzu dayanmışdı; Onun yeddi buynuzu və yeddi gözü var idi ki, bunlar bütün yer üzünə göndərilmiş Allahın yeddi Ruhudur. Vəhy 5:6.

Yeddi buynuz və yeddi göz həm də bütün yer üzünə göndərilən Müqəddəs Ruhdur; və vəftiz olunduqda məsihçi də bütün yer üzünə göndərilir, çünki o, Ata, Oğul və Müqəddəs Ruh adı ilə vəftiz olunmuşdur. Bazar qanunu böhranının şəhidləri və 1844-cü ildən bəri müasir ruhani İsraildə iman içində ölənlərin hamısı üzərində elan olunan xeyir-duada onların dəfnləri üçün tərif sözünü verən Ruhun Özüdür; O, “Bəli,” “onlar öz zəhmətlərindən dincəlsinlər” dedikdə belədir, çünki o, onlar həyatlarını fəda edənədək bütün zəhmətləri boyunca onların yanında olmuşdur.

Və göydən mənə belə deyən bir səs eşitdim: Yaz: bundan sonra Rəbdə ölənlər nə bəxtiyardır! Bəli, Ruh deyir, qoy onlar zəhmətlərindən dincəlsinlər; çünki əməlləri onların ardınca gedir. Vəhy 14:13.

Vəhy kitabının sonu və başlanğıcı, Müqəddəs Kitabın başlanğıcı və Yəhyanın müjdəsinin başlanğıcı nəzərdən keçirildikdə, görürük ki, “sətir üstə sətir” prinsipinin tətbiqinə əsasən, İlahiyyətin hər üç Şəxsi təmsil olunur; Ata da oradadır. Oğul isə Özünü Alfa və Omega kimi tanıdaraq oradadır.

Əgər bəşəriyyətin ilahiliklə birləşməsinin Müqəddəs Ruh ilə bəşəriyyətin birləşməsi olduğunu dərk ediriksə, onda Müqəddəs Ruhun rəmzlərinin nə üçün bəşəriyyətin rəmzləri ilə bir-birinə bağlandığını anlaya bilərik. Bu baxışı nəzərdə tutaraq, bu qədər tez-tez toxunduğumuz iki

“başlanğıclarda” ifadəsinə yenidən qayıdırıq.

Başlanğıcda Allah göyləri və yeri yaratdı. Yer isə formasız və boş idi; dərinliyin üzü üzərində qaranlıq vardı. Allahın Ruhu isə suların üzü üzərində hərəkət edirdi. Allah dedi: “Qoy işıq olsun”; və işıq oldu. Allah işığın yaxşı olduğunu gördü; və Allah işığı qaranlıqdan ayırdı. Yaradılış 1:1–4.

Başlanğıcda Kəlam var idi, Kəlam Allahla birlikdə idi və Kəlam Allah idi. O, başlanğıcda Allahla birlikdə idi. Hər şey Onun vasitəsilə var oldu; və var olmuş heç nə Onsuz var olmadı. Onda həyat var idi; və həyat insanların nuru idi. Nur qaranlıqda parlayır; və qaranlıq onu qavramadı. Yəhya 1:1–5.

“Başlanğıcda” ifadəsinin bu iki şahidindən istifadə edərək; hər şeyi yaradan Allah Kəlam həm də Öz həyatını verdi, çünki “həyat Onda idi” və Onun həyatı insanların “ışığı” idi. Yaradılmış insanın “ışığı” Yaradanın salehliyidir. Yaradanın salehliyi məbəddəki çıraqların fitilidir.

Və ona verildi ki, təmiz və ağ incə kətana bürünsün; çünki incə kətan müqəddəslərin salehliyidir. Vəhy 19:18.

Fitili yandıran yağ möminin həyatında Müqəddəs Ruhun fəaliyyətini təmsil edir. Başlanğıcda yer üzünü qaranlıq bürümüşdü və işıq yox idi. Sonra İsa Öz həyatını, Özündə olan həyatı verdi ki, insanlar üçün işıq olsun.

Yer üzündə yaşayanların hamısı ona səcdə edəcək; adları dünya qurulandan bəri boğazlanmış Quzunun həyat kitabında yazılmamış olanlar. Vəhy 13:8.

İsa bəşəriyyət üçün qurban olmağı seçdiyi zaman, insanların işığa malik olması üçün Öz həyatını verdi. Bu iki parçada olduğu kimi, işıq hər dəfə ortaya gətirildikdə, işıq işıq və qaranlıqla təmsil olunan iki sinif ibadət edənləri — gündüzün övladlarını və ya gecənin övladlarını — meydana çıxarır.

Lakin siz, ey qardaşlar, qaranlıqda deyilsiniz ki, o gün sizi oğru kimi qəfil yaxalasın. Siz hamınız nur övladları və gündüzün övladlarısınız; biz nə gecəyə məxsusuq, nə də qaranlığa. 1 Salonikililərə 5:4, 5.

Müqəddəs Ruhun gündüzün övladları ilə malik olduğu yaxın əbədi münasibəti dərk etdikdə, həm Allahın övladlarının, həm də Müqəddəs Ruhun rəmzlərinin nə üçün bir-biri ilə bu qədər sıx bağlı olduğunu anlaya bilərik. Vəhyin son parçasında biz İsanı Alfa və Omega olaraq görürük, sətir üzərinə sətir tətbiqi vasitəsilə Atanı görürük və Müqəddəs Ruh Özünün son rəmzi təmsilini təqdim edir; çünki qədim dövrlərin müqəddəs adamları Müqəddəs Ruh tərəfindən hərəkətə gətirilərək danışdılar. Onun Yaradılışdakı Özünə dair ilk bəyanatı Onu suların üzərində hərəkət edən, yaxud bəşəriyyətin üzərində hərəkət edən kimi təqdim edir və Özünə dair son işarəsi belədir.

Ruh və gəlin deyirlər: Gəl. Qoy eşidən də desin: Gəl. Susayan gəlsin. Kim istəyirsə, həyat suyundan havayı götürsün. Vəhy 22:17.

Başlanğıcdan sona qədər Müqəddəs Ruh bəşəriyyətlə əlaqədə tanındılır, çünki günün övladları ilahiliklə insanlığın birləşməsini təmsil edirlər. Pavel, Yeşaya kimi, insanların qablar olduğunu

bildirir; məbəddəki şamdanların da fitilin yerləşdirildiyi qabları var idi və Məsihin salehliyi olan işığı aşkar etmək üçün zəruri olan yanacağı təmin etmək məqsədilə yağ o qablara axıb enirdi. Biz Müqəddəs Ruhun qablarıyıq — Allah Kəlamının başlanğıcından sonuna qədər tanıtılan və Peyğəmbərlik Ruhunun yazılarında da eyni dərəcədə aydın şəkildə müəyyən edilən İlahiliyin üçüncü Şəxsi.

Adventizmin başlanğıcında və sonunda yerinə yetmiş ikinci mələyin ismarıcında iki ayrı ismarıq vardır: biri kilsə üçün, digəri isə dünya üçün.